

ҚАЗАҚ ТІЛІ – СӨЗДІК ҚОРЫН МЕҢГЕРТУ

Балалардың тілін дамытудың мақсаты: мектепке дейінгі балалардың сөздік қорын ұйымдастырылған оқу қызметтерінде және ересектермен қарым-қатынас орнату барысында жүзеге асыру.

Балалардың тілін дамытудағы мақсаттары:

-Балалардың ойлау, дұрыс сөйлеу, қабілеттерін дамыту, сөздік қорын молайту.

-Сөйлем құрап өз ойларын жеткізе білуге, қазақ тіліне тән ерекше дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету;

-Сөздің жалпы ұғым беретін жағын меңгеруге көңіл бөліп ойлау қабілеттерін дамыту, өз ойын еркін жеткізуін, сөйлеу қабілеттерін қалыптастыру;

-Ертегілерді әңгімелеуге, өлең, тақпақ, мақал-мәтелдер, жаңылтпаштар айта білуге үйрету;

Осы мақсатта іске асыру нәтижесіндегі міндеттер:

-Сөздегі грамматикалық дағдыларды қалыптастыру ;

-Баланың сөздік қорын молайту, байланыстырып сөйлеуін қалыптастыру, балалардың ойын дамытып, тіл байлығын арттыру.

Балалар өз бетінше шығармаларды айтып, шығарманың мазмұны мен ойын дұрыс жеткізіп, диалогтегі адамдардың сөздерін мәнерлі жеткізуге икемделеді. Балалар автордың сөз өнерін қолданып, сөз мәнерін өздері машықтануы қажет. Серіктестері айтқан әңгімені тыңдап отыруға, мазмұнын түсінуге, әдеби кейіпкерлерін атымен айтуға үйретіледі. Ойыншықтарды қолданып, суреке қарап әңгіме құрастырады. Сюжет ерекшелігімен әдеби шығармалардың мәнерлігі ертегіні толық айтып беру. Ертегідегі жақсылықтық жеңгендігі, сиқырлық жайында, кейіпкерлерді басқа бір нәрсеге айналдырып, және т.б. қолдана отырып, ертегіні құрастыруға үйрету. Бұл жаста балалар шығарманы қызығушылықпен тыңдайды, әңгімелерді түрлендіре біледі.

Баланы шығармашылық қабілеттерінен туындаған әңгімелеріне көңіл аударып, құрдастарының әңгімелерін тыңдауға бейімдеп, қиыншылық тудырған жағдайды, қол ұшын беріп, дұрыс емес жеріне түзету енгізу керек. Бала тілін дамыту жұмысының негізгі мазмұны-сөздің жалпы ұғым беретін жағын меңгертуге көңіл бөліп, ойлау қабілеттерін дамыту, өз ойын еркін

жеткізуін, қоршаған ортамен айналасындағы адамдармен еркін қарым қатынасқа түсу, сөйлеу қабілеттерін қалыптастыру. Тіл мәдениетін игеру-баланың сәби шағынан іске аса бастайтын, біртіндеп жетілетін кезең. Олай болса баланың тілін дамыту жұмысы отбасынан, балабақшадан бастап жүйелі түрде жүргізілуі тиіс. Балабақшада тілдік қатынастың маңызды түрі ауызша сөйлеп үйрену жатады.

«Нұркәусар.А» бөбекжай балабақшасында 2023-2024 оқу жылына «Қазақ тілін меңгерту» берілген талаптары, қазақ тілін меңгерту үшін қажетті сөздік қоры тәрбиеленушілердің қазақ тілінде ауызекі байланыстырып сөйлеуін түрлі балалар әрекетінде дамыту бойынша –қазақ халқының мәдениетімен,салт-дәстүрімен таныстыру, белсенді сөздікті байыту, сөздік нормалары мәдениеті қарым-қатынасты игерту.

Ауызекі сөйлеуді қарым-қатынас құралы ретінде дамыту-қазақ халқының тұрмыстық заттармен,киім-кешегімен, азық-түлік өндіуге тұрмыстық кәсібімен мал өсіуде және егіншілікке қажетті құрал-жабдықтары –туған өлкенің көрнекі жерлері әсем табиғаты, тарихи орындары туралы суреттер, фото альбомдар буклеттер дайындалған.

Ересек топ тәрбиешісі Еркінова Ақерке балаларға ауызекі сөйлеуде мақал-мәтелдерді,көркем сөзді қолдануына қолдау көрсету, ынталандыру мақсатында «мақал-мәтелдер; үлгі-өнеге,тәлім-тәрбие» тақырыбында сайыс өткізді. Балалар шағын өлеңдер,санамақтар,жаңылтпаштар, тақпақтар жаттау,жұмбақтар шешу арқылы шешендік өнерге баулу, сөйлеуді дамыту,көркем әдебиет оқу іс-әрекеттерінде ойын арқылы жоспарланды.

Таныс немесе бейтаныс ертегілермен шағын көркем шығармалардың мазмұнын иллюстрациялар бойынша қайталап айтуға, тыңдалған көркем шығарма мазмұнын ретімен жүйелі түрде жеткізуге,кейіпкерлердің диалогін мәнерлеп интонациямен беруге шығарманы рольдерге бөліп сомдауға мүмкіндік беру мақсатында «Отбасы» атты апталық ортаңғы,ересек топтарында өткізілді. Балаларға домбыра үнін тыңдау және әуезді әндерді («Балапан», «Тәй-тәй», «Әлди-әлди») тыңдау және орындау, ұлттық ою-өрнекпен тұрмыста қолданылатын заттарды немесе киімдерді әшекейлеу ұсынылды. Және «Тілашар» сахналық қойылымын тәрбиешілер сахналады.

Мектепалды даярлық тобында «Елімнің ертеңі Тәуелсіздік» тақырыбында ұйымдастырылған іс-әрекет өткізілді. Іс-әрекет барысында тәрбиеленушілер тіл туралы тақпақтар айтып ,тілін дамыту бойынша мақал-мәтелдер айтылды.